

ΣΗΚΩΣΕ ΤΟ ΤΙΜΗΜΕΝΟ, ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΩ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΔΡΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΥΠΕΛΛΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΛΛΑΔΟΣ 2004

ΑΝΔΡΕΑΣ ΟΝΟΥΦΡΙΟΥ

Εισαγωγή

Το άρθρο πραγματεύεται την κατασκευή κυρίαρχων ανδροκεντρικών και εθνοκεντρικών λόγων, έτσι όπως αυτοί εκφράστηκαν με τα συνθήματα που κυριάρχησαν στην κατάκτηση του κυπέλλου της Ευρωπαϊκής Διοργάνωσης Ποδοσφαίρου στην Πορτογαλία το 2004. Η Ελλάδα εξέπληξε την Ευρώπη και ολόκληρο τον κόσμο με την δυνατή της παρουσία και την συμμετοχή της στο φετινό ευρωπαϊκό κύπελλο. Οι πανηγυρισμοί κατά την διάρκεια των αγώνων με κορύφωση την νίκη επί της Εθνικής Πορτογαλίας στον τελικό της Κυριακής 18 Ιουλίου 2004 στιγματιζόταν από ένα ιδιαίτερο εθνικό και φαλλοκεντρικό τόνο. Τα συνθήματα που κυριάρχησαν ανακυκλώθηκαν σε όλα ανεξαιρέτως τα στρώματα της Ελληνικής κοινωνίας αλλά και στις Ελληνικές κοινότητες σε όλο το κόσμο. Τα συνθήματα αυτά παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ιδίως αν τα εξετάσει κανείς δίνοντας έμφαση στη χρήση της γλώσσας ως διαδικασία πράξης, επιτέλεσης και δραστηριότητας μέσα σε ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο, στο οποίο λαμβάνουν χώρα σχέσεις και στρατηγικές εξουσίας (Foucault, 1987).

Στο άρθρο παρουσιάζω αρκετά από τα συνθήματα αυτά όπως τα κατέγραψα μετά από

Ο Ανδρέας Ονουφρίου είναι κοινωνικός ανθρωπολόγος-ερευνητής.

εθνογραφική επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Ιούλιο του 2004¹, υποστηρίζοντας πως μέσα από αυτά βλέπουμε την παραγωγή κανονιστικών λόγων και υποκειμένων.

Συνθήματα υπεροχής

Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας αυτής έρευνας ζήτησα από διάφορους φοιτητές να καταγράψουν ορισμένα από τα συνθήματα τα οποία κυκλοφορούσαν κατά την διάρκεια των αγώνων της Εθνικής Ελλάδος. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην έρευνα αυτή παρουσιάζει η χρήση της κινητής τηλεφωνίας και συγκεκριμένα η αποστολή γραπτών μηνυμάτων σε σχέση με τους αγώνες. Αρκετά από τα μηνύματα κυκλοφόρησαν στο διαδίκτυο και στον ημερήσιο τύπο. Τα συνθήματα που κατέγραψα μετά από την επιτόπια έρευνα είναι τα ακόλουθα:

Τους γέμισες με χύσια το πηγούνι, Καραγκούνη, Καραγκούνη / Πάρε μου μια πίπα πριν να φύγω, Λουίς Φίγκο, Λουίς Φίγκο / Έχουμε και μπύρες, έχουμε και ούζα, φέρτε μας τους Τσέχους να κάνουμε παρτούζα / Πως μ'αρέσει το τιμημένο τώρα που είναι σηκωμένο / Με το έτσι και το θέλω θα το κάνουμε μπουρδέλο / Δεν έχετε μυαλό, δεν έχετε μυαλό, πούτσα στην πρεμιέρα, πούτσα και στον τελικό / Ρούφα το παπάρι, Φέλιππε Σολάρι / Πήρες του Ζιτάν το κιλοτάκι Ζαγοράκη, Ζαγοράκη / Στην ψωλή του Δέλλα κάνει ο Φίγκο κούνια μπέλα / Είναι βαριά, είναι βαριά η πούτσα του τσολιά / Φέρτε μου να πιω να ξεμερωθώ, τι τσιμπούκι ήταν αυτό / Πώς κουνιέται, πώς κουνιέται στο σορτσάκι η ψωλή του Ζαγοράκη / Είναι τρελός είναι τρελός ο Γερμανός / Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ Αλβανέ, Τρεζεγκε, Τρεζεγκε, πάρτε μου μια πίπα σίλβου πλε / Σήκωσε το γαμημένο δεν αντέχω, δεν αντέχω / Ουλελέ κι αμάν αμάν, τα Γκρεκιά γαμάνε το Ζιντάν / Είναι ωραία η πούτσα του Χαριστέα / Έχεις μια ψωλή σαν του Ψηνάκη, Ζαγοράκη, Ζαγοράκη / Σας γαμάμε όλοι παρέα μ' αρχηγό, μ' αρχηγό το Χαριστέα / Με σαμπάνια και χαβιάρι, σας πηγαίνουμε γαμώντας ως τον Άρη / Τώρα τα γαλλάκια είναι τάβλα, πω πω καύλα, πω πω καύλα / Πάρτε πίπες από τον Όππο, μες στο Πόρτο, μες στο Πόρτο / Σε 9 μήνες το παιδάκι και θα είναι ελληνάκι / Τώρα οι Γάλλοι είναι τάβλα, πώς γαμάμε, πώς γαμάμε στην Ελλάδα / Χαριστέααα, στο παιχνίδι βάλε μέσα, βάλε μέσα και τα αρχίδια / Και μετά την πίπα στην Γαλλία, τσιμπουκάκι Πορτογαλία / Έχεις μες στον κώλο ένα βάρσοο, Milan Baaarsoos / Ελλαδάρα είσαι μια, τέτοια πίπα δεν ξανάδε η Γαλλία / Δεν σου κάθομαι, Λουμούδη, αν την κούπα δεν σηκώσω με τραγούδι / Ζιντάν, Ζιντάν, τα αρχίδια μας πονάν / Ζαγοράκη σούβλισες αρνί τον Ανρί, τον Ανρί / Είναι μεγάλη και ωραία, η ψωλή του Χαριστέα / Με το Ζήση, με το Ζήση, θα τρελάνουμε τον Φίγκο στο γαμήσι / Τους έβαλες στον κώλο μορταδέλα, γεια σου Δέλλα, γεια σου Δέεελαααα / Βάλε στον κώλο μπεταντίν, Ζινεντίν, Ζινεντίν / Μας έκανες τα αρχίδια ομελέτα, Παουλέτα, Παουλέτα

Σχεδόν όλα τα συνθήματα εκφράζονται μέσα από σεξουαλικά σημειώματα, και τις περισσότερες φορές εκφράζουν μια φαλλική πρακτική κατά την οποία ο Έλληνας ποδοσφαιριστής (ως φαντασιακή και συμβολική εικόνα πια την οποία οικειοποιείται ο Έλληνας φίλαθλος) ασκεί φαλλική δύναμη στον αντίπαλο του, υποβιβάζοντας τον ως σεξουαλικό αντικείμενο που μέσα από την ήττα του εξευτελίζεται με σεξουαλικές ομοφυλόφιλες

πρακτικές, οι οποίες έχουν παραβατική και προσβλητική διάσταση. Το σεξ έτσι και αλλιώς μέσα από τους κυρίαρχους λόγους παρουσιάζεται ως κάτι που οι άντρες κάνουν στις γυναίκες ή στους θηλυπρεπείς άντρες με σκοπό την ικανοποίηση και την απόλαυση τους, χωρίς να νοιάζονται ιδιαίτερα για την αντίστοιχη ικανοποίηση των γυναικών ή των αντρών αυτών. Εξάλλου ως νόμιμα και κυρίαρχα υποκείμενα θεωρούνται οι άντρες αυτοί οι οποίοι απολαμβάνουν τα προνόμια και το κύρος μιας υποστασιοποιημένης ορθολογικής αντρικής ταυτότητας (Braidotti, 2002). Αυτό το μοντέλο του άντρα φαίνεται να κυριαρχεί στους λόγους που εκφράστηκαν κατά την διάρκεια των ποδοσφαιρικών αγώνων όπου οι νεαροί ποδοσφαιριστές βγήκαν από την αφάνεια του ελληνικού ποδοσφαίρου και των φιλάθλων τους και έγιναν θέμα συζήτησης και θαυμασμού σε όλες τις σφαίρες της δημόσιας και καθημερινής ζωής. Ξαφνικά οι 'διεθνείς' μας ιεροποιήθηκαν, και οι προσωπικές τους ζωές, οι σχέσεις τους, η οικογενειακή τους ζωή μπήκαν στο μικροσκόπιο των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

‘Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ, Αλβανέ’.

Ελληνοκεντρισμός μέσα από τα συνθήματα.

Ένα κύριο στοιχείο που επικράτησε και εκφράστηκε μέσα από την χρήση των συνθημάτων ήταν η αποθέωση της ελληνικής ταυτότητας σε αντίθεση με άλλες εθνικές ταυτότητες, και ειδικότερα σε σχέση με τις εθνικές ταυτότητες των χωρών που δεν θεωρούνται οικονομικά και κοινωνικά αναπτυγμένες. Το σύνθημα 'δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ, Αλβανέ' δηλώνει καθαρά την εθνική υπεροχή του Έλληνα πολίτη έναντι του Αλβανού, ο οποίος θέλει τόσο πολύ να θεωρηθεί Έλληνας, αφού έρχεται στην Ελλάδα και είναι πρόθυμος να κάνει τις δουλειές που οι Έλληνες δεν κάνουν, να μάθει ελληνικά και να οικειοποιηθεί την ελληνική εθνική ταυτότητα.

Στην περίπτωση του ευρωπαϊκού κυπέλου, οι αντίπαλες χώρες μέσα από την χρήση των συνθημάτων θεωρήθηκαν υποδεέστερες από την 'μικρή' Ελλάδα που ξαφνικά επέστρεψε ως χώρα με ένδοξο παρελθόν, απτόητο και αγωνιστικό φρόνημα, η οποία παραγκωνίζεται συνέχεια από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σχετικά η Σοφία που σπουδάζει στην Αγγλία αναφέρει: «Χάρηκα πάρα πολύ με τις νίκες της Εθνικής και θα ήθελα πάρα πολύ να παίζαμε με τους ηλίθιους τους Άγγλους που πάντα υποτιμούν τις δυνάμεις μας και μας θεωρούν κατώτερους, ενώ όταν εμείς φτιάχναμε τον Παρθενώνα αυτοί ζούσαν σε σπηλιές». Αυτή η άποψη κυριάρχησε τόσο πριν όσο και μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες, όπου πολλοί από τους συνομιλητές μου σχολίασαν το γεγονός ότι 'οι ξένοι δεν πίστεψαν πως η Ελλάδα θα μπορούσε να τα βγάλει πέρα τόσο καλά με τους αγώνες'. Αυτή ήταν η κυρίαρχη άποψη που επικράτησε γενικότερα μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ότι δηλαδή η Ελλάδα απέδειξε σε όλους αυτούς που την κατηγορούσαν πως μπορούσε και μπόρεσε να διεκπεραιώσει τους αγώνες πολύ καλύτερα από άλλες χώρες.

Ένα άλλο θέμα που σχολίασαν μερικοί από τους συνομιλητές μου κατά τη διάρκεια της έρευνας αυτής ήταν τα γεγονότα μετά την διεξαγωγή του ευρωπαϊκού κυπέλλου, όταν η Εθνική Ελλάδος αγωνίστηκε και ηττήθηκε από την Εθνική

Αλβανίας για την πρόκριση για τους αγώνες του παγκόσμιου κυπέλλου. Μετά την ήττα της Εθνικής σημειώθηκαν αρκετά επεισόδια στην πλατεία Ομονοίας αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπου σκοτώθηκε και ένας Αλβανός φίλαθλος. Τα γεγονότα αυτά έφεραν στην επιφάνεια ένα είδος ρατσισμού και ξενοφοβίας που υπόβοσκε και έβγαλε ένα από τα χειρότερα πρόσωπα του. Αναφέρει σχετικά ο Γιώργος:

«Είναι απαράδεκτο μετά από τον σεβάσμιο τρόπο που γιορτάστηκε το ευρωπαϊκό κύπελλο και η λήξη των Ολυμπιακών αγώνων να δείχνουμε αυτό το σοβινιστικό πρόσωπο, όπου δεν μπορούμε μέσα στην ίδια μας την χώρα να είμαστε φιλόξενοι στους Αλβανούς, και να βγάζουμε τόσο μίσος επειδή ηττηθήκαμε, λες και μειώθηκε η εθνική μας περηφάνια σε σημείο που κάποιος εγκλημάτησε για αυτό. Είναι πραγματικά τραγικό...»

Ο εθνικός αυτός χαρακτήρας έτσι όπως βγήκε στην επιφάνεια δεν είναι άσχετος με την εθνική υπεροχή του λευκού π.χ. έναντι του νέγρου, του Ευρωπαίου έναντι του μη Ευρωπαίου, του Αμερικανού έναντι του μουσουλμάνου, του Έλληνα έναντι του Αλβανού ή του Τούρκου. Αυτός ο διπολικός τρόπος σκέψης κατά τον οποίο ο πρώτος όρος υπερτερεί πάντοτε έναντι του δεύτερου (Derrida, 1972) είναι ένα κύριο στοιχείο στην κατασκευή ηγεμονικών λόγων, όπου διαδραματίζονται διάφορα παιχνίδια δύναμης και εξουσίας, κυριαρχίας και υποταγής. Η σχέση αυτή, αν και υπεραπλουστευμένη, είναι έκδηλη στην εθνικιστική ιδεολογία, όπου ο άλλος έστω και αν μερικές φορές γειτνιάζει γεωγραφικά και πολιτισμικά ενσαρκώνει τα χαρακτηριστικά του διάβολου προσωποποιημένου.

‘Σήκωσέ το, Ζαγοράκη, να καυλώσουμε λιγάκι’

Η ανδρική καύλα και η νίκη της απέναντι στην παθητική και εξευτελιστική θέση της ομοφυλόφιλης ή της γυναικείας ταυτότητας είναι μια σχέση βίας.

Η έντονη έκφραση των συνθημάτων αυτών μέσα από όρους σεξουαλικής υπεροχής και υποταγής, ενεργητικότητας και παθητικότητας δηλώνουν, θα έλεγα, πιο διεξοδικά τη συσχέτιση της κατασκευής της ανδρικής ταυτότητας με την εξουσία αλλά και με την άσκηση βίας. Οι αλληπάλληλες νίκες των Ελλήνων διεθνών πήραν καθαρά την μορφή μιας λεκτικής και σωματικής προσβολής του ανδρισμού του αντιπάλου.² Στα συγκεκριμένα συνθήματα, ο ηττημένος υποτάσσεται (σε ένα φανταστικό επίπεδο) στην υπερβολική αρρενωπότητα του αντιπάλου. Δεν είναι τυχαίο που και σε περιπτώσεις σωματικής βίας, πολλές φορές, το θύμα κακοποιείται και σεξουαλικά.³

Όταν ζήτησα από ορισμένους από τους συνομιλητές μου, που υποστήριξαν την παραπάνω άποψη, να εξηγήσουν γιατί πιστεύουν ότι η βία συσχετίζεται τόσο έντονα με το σεξ, μου απάντησαν πως η πρόθεση στα συνθήματα ήταν να τονιστεί η υπεροχή ως μια μορφή άσκησης εξουσίας. Λέει σχετικά ο Παναγιώτης:

«Ο καλύτερος τρόπος να μιλήσεις για την νίκη σου και να πανηγυρίσεις για αυτήν είναι μέσα από την άσκηση σεξουαλικής υποταγής στον αντίπαλο. Αυτό γινόταν πάντα στο ποδόσφαιρο, είτε θα έλεγαν για την μάνα, την αδελφή ή την γυναίκα κάποιου παίχτη είτε για αυτόν τον ίδιο. Αυτή η υπερβολή

δεν είναι νομίζω τίποτα άλλο παρά άσκηση εξουσίας, δύναμης και υπεροχής, και όλα αυτά ταυτίζονται με το σεξ. Γιατί δεν λένε για παράδειγμα: τους έσπασες το πηγούνι, Καραγκούνη, και λένε τους γέμισες με χύσια το πηγούνι....; Μα είναι προφανές γιατί εκεί φαίνεται πόσο άνδρας είναι κάποιος, όταν υπερισχύει στο σεξ. Εκεί παίζονται όλα».

Βλέπουμε λοιπόν πολλές φορές να επικρατεί η άποψη ότι με την άσκηση σεξουαλικής βίας επισφραγίζεται η ανδρική υπεροχή έναντι οποιασδήποτε άλλης μορφής υποκειμενικότητας.⁴ Τα ανδρικά προνόμια εξασφαλίζονται και απολαμβάνονται μέσα από τον αποκλεισμό όλων αυτών που δεν είναι ‘πραγματικοί άντρες’.⁵ Δεν είναι τυχαίο που η χρήση της λέξης και της έννοιας της ‘καύλας’ χρησιμοποιείται ως ένα κατ’εξοχήν ανδρικό προνόμιο και χαρακτηριστικό για να τονίσει την δύναμη και την υπεροχή μιας φαλλικής σεξουαλικότητας έναντι οποιασδήποτε άλλης μορφής επιθυμίας. Η Irigaray (1985) αναφέρει πως η έμφαση και η προσοχή που δείχνει η δυτική σεξουαλικότητα στο ανδρικό φύλο και στη στύση δεν καλλιεργεί και δεν προσφέρει τίποτα άλλο παρά την επιταγή της ανδρικής αντιζηλίας και την κυριαρχία του δυνατότερου. Έτσι το σύνθημα ‘Σήκωσέ το, Ζαγοράκη, να καυλώσουμε λιγάκι’ όπως αναφέρει ένας από τους συνομιλητές μου ‘παίζει’ με την αντιστοιχία της εικόνας του σηκωμένου πέους και του κυπέλλου καθώς το σηκώνει ο αρχηγός της Εθνικής. Λέει σχετικά:

«Προσπαθούσα να εξηγήσω σε κάποιους Πορτογάλους στα αγγλικά αυτή την έκφραση ‘σήκωσέ το τιμημένο’ και μου ήταν πολύ δύσκολο, τι να τους έλεγα....; Ότι το ‘σήκωσέ το’ παραπέμπει στην καύλα; Ότι ο Ζαγοράκης έχει αυξημένη τεστοστερόνη στο αίμα του; Μα είναι προφανές ότι όλα αυτά μιλούν για αυτό το μύθο του Έλληνα αντράκλα, και κάποιος που θα έλεγε ότι ‘το σήκωσέ το’ δεν έχει καμιά σχέση με αυτό μάλλον θα κάνει πλάκα ή θα είναι πολύ αφελής...»

Αυτή η ανδρική μεσογειακή εικόνα του Ζαγοράκη λειτούργησε ως λατρεία και έγινε τόσο άμεσα αποδεκτή και αυτονόητη γιατί συντηρείται από τους κυρίαρχους ανδροκεντρικούς και εθνοκεντρικούς λόγους. Οι λόγοι αυτοί εξυμνούν για άλλη μια φορά την εικόνα του ετερόφυλου, δυνατού άντρα που αναπαράγεται και προβάλλεται ως υπέρτατο συμβολικό κεφάλαιο. Η εικόνα αυτή ξεσήκωσε τα πλήθη ανδρών και γυναικών δίνοντας μια φετιχιστική όψη στο ποδόσφαιρο που διαπέρασε πολλούς από τους τομείς της καθημερινής ζωής. Η κατασκευή αυτή με τους αποκλεισμούς και τους αφορισμούς της ενσωματώθηκε στην κοινωνική και ιστορική ελληνική πραγματικότητα του 2004, επιτρέποντας όμως την αμφισβήτησή της και τον επαναπροσδιορισμό της με όρους που έρχονται σε ρήξη με τους νόμιμους και κυρίαρχους ανδροκεντρικούς και εθνοκεντρικούς λόγους.

Βιβλιογραφία

- BRAIDOTTI, R. (2002) *Metamorphoses: Towards a materialist Theory of Becoming* (Cambridge, Polity)
- BOURDIEU, P. (1999) *Γλώσσα και Συμβολική Εξουσία*. Μετ. Καψαμπέλη, Κ. (Αθήνα, Ινστιτούτο του Βιβλίου).

- BOURDIEU, P. (2001) *Masculine Dominance*. Trans. Nice, R. (Cambridge, Polity Press).
- BUTLER, J. (1997) *Excitable Speech: A Politics of the Performative* (New York, Routledge).
- BUTLER, J. (1997) *Theories in Subjection: The Psychic Life of Power* (Stanford, Stanford University).
- DERRIDA, J. (1972) *Positions* (Chicago, University of Chicago Press)
- FOUCAULT, M. (1987) *The Use of Pleasure, The History of Sexuality*, vol. 2 (Harmondsworth, Penguin).
- FOUCAULT, M. (1988) «Technologies of the Self», in MARTIN, L., GUTMAN, H., and HUTTON, P. (eds) *Technologies of the Self* (London, Tavistock).
- FOUCAULT, M. (1990) *The History of Sexuality, An Introduction*, vol. 1 (Harmondsworth, Penguin).
- IRIGARAY, L. (1977) *This sex which is not one* (New York, Cornell University Press)
- MAUTHNER, M. (2000) «Snippets and silences: ethics and reflexivity in narratives of sistering», *International Journal Social Research Methodology*, 3(4): 287-306
- YIANAKOPOULOS, K. (2000) «The time of AIDS: Politics of health and sexuality», *Contemporary Issues*, 20(66), 76-87.
- ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. (2004) «Έμφυλη τάξη και αταξία: 'φυσικός' ανδρισμός και άσκηση εξουσίας». Στο ΓΚΕΦΟΥ-ΜΑΔΙΑΝΟΥ, Δ. (επιμ.) *Εαυτός και Άλλος: Εννοιολογήσεις, ταυτότητες και πρακτικές στην Ελλάδα και στην Κύπρο*, (Αθήνα, Gutenberg)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Για λόγους μεθοδολογικής ακρίβειας αναφέρω ότι ενημέρωσα τους συμμετέχοντες για τους σκοπούς της έρευνας αυτής, εξασφαλίζοντας έτσι την συγκατάθεση τους και διασφαλίζοντας θέματα εμπιστοσύνης και εχεμύθειας. Οι συνεντεύξεις είχαν περισσότερο 'φιλικές' αφηγήσεις όπου τα δρώ-ντα υποκείμενα εξέφρασαν προσωπικές απόψεις και ερμηνείες που είναι καθαρά υποκειμενικές και δεν έχουν οικουμενικό χαρακτήρα. Κατά τη διάρ-

κεια της ανάλυσης προσπάθησα να κατανοήσω τις διάφορες πληροφορίες που είχα στη διάθεσή μου από τις αφηγήσεις αυτές, συμβουλευόμενος και ένα ημερολόγιο έρευνας, στο οποίο κατέγραφα διάφορες αντιδράσεις και μη λεκτικές συμπεριφορές που σχετίζονταν με το θέμα της επιτόπιας αυτής έρευνας (Mauthner 2000).

2. Ο Γιαννακόπουλος (2004) υποστηρίζει πως στο ποδόσφαιρο το παιχνίδι περιγράφεται με όρους σεξουαλικής μάχης όπου συμμετέχουν ενεργά και οι φίλαθλοι, απευθύνοντας ύβρεις σεξουαλικού περιεχομένου στους παίκτες της αντίπαλης ομάδας (για μια πρόσφατη ανάλυση βλ. Γιαννακόπουλος 2004).

3. Πρόσφατα ο ελληνικός και ο ξένος τύπος έχει συζητήσει τη χρήση σεξουαλικής βίας και σεξουαλικού εξευτελισμού στις φυλακές του Abu Ghraib λίγο έξω από την Βαγδάτη από Αμερικανούς στρατιώτες σε Ιρακινούς κρατούμενους

4. Για αυτόν ακριβώς το λόγο η επιτελεστική δύναμη των συνθημάτων που περιέγραψα λειτούργησε όχι μόνο για να διαχωρίζει τα υποκείμενα σε νόμιμα, έγκυρα και μη, αλλά και για να τα καθιερώνει μέσα από την συμβολική δύναμη της γλώσσας σύμφωνα με την έμφυλη διάκριση (Για μια εκτενέστερη ανάλυση βλ. Bourdieu (1999), σ. 171).

5. Το περιεχόμενο των συνθημάτων τονίζει ακριβώς την προνομιακή θέση των ανδρών (τις περισσότερες φορές) που τα εκφέρουν, αλλά και την νόμιμη θέση πως η έμφυλη τάξη πραγμάτων βασίζεται στην φυσικοποίηση της σεξουαλικής διαφοράς που θέλει τους άντρες να υπερέχουν σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Η άποψη αυτή εκφράζεται από τον Bourdieu (1991), ο οποίος υποστηρίζει πως ο σεξισμός είναι μια ουσιοκρατία που, όπως ο εθνικισμός, ανάγει όλες τις κοινωνικές διαφορές σε μια βιολογική φύση η οποία λειτουργεί ως ουσία. Αυτή η ουσιοκρατία φαίνεται σχεδόν σε όλα τα συνθήματα, όπου υπερτονίζεται μια φαλλοκρατική και ναρκισσιστική αντίληψη που όπως σχολιάζει ο Bourdieu (1991) έχει την τάση να τονίζει τις ανδρικές της πλευρές εις βάρος των παιδικών ή γυναικείων πλευρών της και να ενδίδει στη λατρεία: Η νομιμοποίηση αυτής της ανδρικής υπεροχής, σύμφωνα με τον Bourdieu (1991), έχει κατασκευαστεί μέσα από μηχανισμούς εξουσίας και νομιμότητας με ένα τρόπο εντελώς υπόγειο, έτσι ώστε σπάνια να εκλαμβάνεται και να μεταφράζεται ως τέτοια (Για μια εκτενέστερη ανάλυση βλ. Butler, 1998 σ. 158).